
YOGYAKARTA İLKELERİ IŞIĞINDA 1982 ANAYASASI

RAPORU ANALİZİ

LGBT HAKLARI PLATFORMU

Yokyagarta İlkeleri Işığında 1982 Anayasası

1990'lı yılların başında beri LGBTT bireyler hakları için mücadele ediyorlar. 90'lı yılların sonuna doğru, 1 Mayıs alanlarında "Anayasanın 10. Maddesine cinsel yönelim eklesin" sloganı ve dövizleri ile anayasal talebimizi dile getirmeye başlamıştık.

Anayasanın 10. Maddesi, vatandaşlar arasında ayrımcılığı yasaklayan ve herkese eşit davranılması gerektiğinin altını çizen bir madde. Türkiye'de lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüellerin hayatın her alanında ayrımcılığa ve şiddete uğradığının ve lgbt bireyleri bu ayrımcılığa karşı koruyacak yasal bir çerçevenin olmadığına farkına vardığımız anda eşitlik talebimizin gerekçeleri daha anlaşılır olur.

Bu rapor, Sivil anayasa tartışmalarının yoğun bir şekilde yapıldığı bir dönemde hazırlanmaya başlandı. Farklı sektörlerden, farklı yapılar sivil anayasaya ilişkin sözlerini, önerilerini, taslaklarını dile getirdiler, raporlaştırdılar. Bu raporların bir kısmının hazırlanmasında doğrudan LGBTT Hakları Platformu'nun ya da bu platformun üyesi örgütlerin katkıları oldu. 1 Mayıs alanındaki eşitlik talebimize karşılığın Disk ve Kesk üzerinden karşılığını buldu. Anayasanın eşitliği düzenleyen maddesine "cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği" ibarelerinin eklenmesi artık sadece bizim değil aynı zamanda sivil toplumun da talebi haline dönüştüğünü görmek doğru yolda ilerlediğimizi gözler önüne seriyor.

Türkiye'de sivil anayasa tartışmalarının yeni yeni başladığı dönemde uluslararası alanda Birleşmiş Milletler'in ev sahipliğinde, Yogyakarta ilkeleri hazırlandı. Bu ilkeler, Birleşmiş Milletler'e üye olan devletlere cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği konusunda ayrımcılığı önlemeye yönelik tavsiyelerde bulunuyor. Biz de sivil anayasa tartışmalarının yapıldığı bir dönemde, bu Yogyakarta ilkelerini kılavuz olarak alarak 1982 anayasasını mercek altına yatırdık.

Bu rapor yasa yapıcılara, insan hakları savunucularına, LGBTT bireylerin insan hakları alanında çalışan kişi ve kurumlara kılavuz olması açısından önemli bir niteliğe sahip. Bu raporun hazırlanması sürecinde katkılarını sunan raporun yazarları, Lambdaistanbul LGBTT Dayanışma Derneği Avukatı Fırat Söyle, Siyah Pembe Üçgen Derneği Avukatı Elif Ceylan Özsoy, Pembe Hayat LGBTT Derneği Avukatı Senem Doğanolu'na, raporu yayına hazırlayan Mehmet Tarhan'a ve Umut Güner'e LGBTT Hakları Platformu adına Lambdaistanbul LGBTT Dayanışma Derneği olarak teşekkür ediyoruz.

Lambdaistanbul LGBTT Dayanışma Derneği
Ekim 2009

II. Cumhuriyetin nitelikleri

MADDE 2. – Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

Öneri metin: Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerine eşit mesafe ibaresi eklenmeli

Gerekçe: *LGBTT bireylerin de İnsan Haklarına saygılı olması beklenen, Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devleti olarak; LGBTT bireylerin de uygun bir yaşam düzeyine kavuşturulması, yaşam şartlarının iyileştirilmesi ve LGBTT bireylerin hakları ve güvenliliğini yasal olarak sağlaması konusunda üzerine düşeni yapmamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin maddede de belirtilen adalet anlayışında LGBTT bireylere yer olmadığı kanısı, mevcut düzenleme ve uygulamalardan dolayı, ne yazık ki oluşmaktadır.*

V. Devletin temel amaç ve görevleri

MADDE 5. – Devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

Öneri metin : *“Devlet amaç ve görevlerinin ifasında cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği eşitliğini sağlamayı esas alır” ibaresinin eklenmesi önerilmektedir.*

Gerekçe: *Devletin temel amaç ve görevleri sıralanırken;*

LGBTT bireylerin temel hak ve hürriyetleri, maddi ve manevi varlıklarını geliştirmeleri, refah, huzur ve mutluluklarının sağlanması göz ardı edilmektedir. Kısaca, LGBTT bireyler görmezden gelinmektedir. Devletin amaç ve görevi LGBTT olmayan kişilerle sınırlıymış gibi bir uygulama ve düzenleme söz konusudur.

Anayasanın bu maddesinde devlete yüklenen görevler LGBTT bireyler söz konusu olduğunda işlememektedir. Devlet kendisine anayasanın yüklediği görevi yerine getirmeyerek; LGBTT bireylere yönelik, sosyal hukuk devletiyle ve adalet ilkesi ile bağdaşmayacak şekilde siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmadığı gibi; hala, LGBTT bireylere yönelik şiddet ve cinayetlere gerekli önemi vermemekte, gerekli yasal koruma sağlanmamaktadır. Kanun ve içtihatlarla yerleşik hale gelen haksız tahrik indirimine ilişkin LGBTT cinayetlerini önleyici özel hükümler getirilmemekte, hafifletici sebep uygulanmasının önü alınmamaktadır.

LGBTT bireylere karşı oluşturulan nefret ortamı ve söylemine yönelik önleyici ve koruyucu düzenlemeler yapılmayıp, yaşama hakkına yönelik ciddi tehlikeler görmezden gelinerek,

LGBTT varlığı ve sosyal, ekonomik, siyasal hakları koruma altına alınmayarak, devlet, LGBTT vatandaşlarına karşı görevlerini yerine getirmemektedir.

Kanun önünde eşitlik

Madde 10 – Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Öneri Metin: *Herkes, dil, ırk, renk, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.*

(Ek fıkra: 2009) Farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine sahip bireyler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Gerekçe: *Anayasa hükümleri, yasama, yürütme, yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Bu maddede yer alan “ve benzeri sebeplerle” ibaresinin cinsel yönelim-cinsiyet ayrımcılığı ayrımcılığını*

da kapsadığı düşünülebilir ve maddenin olumlu bir yorumu da mümkündür. Ancak cinsel yönelim ayrımcılığının engellenmesi için maddeye "cinsel yönelim" ibaresinin eklenmesi eşcinsel, travesti ve transseksüellerin korumadan tam olarak yararlanmalarını sağlayacaktır. Anayasanın eşitlik maddesini düzenleyen maddenin hâlihazırdaki durumunun değiştirilmesi gerekmektedir. Şöyle ki, var olan yasa maddesinin yorumu ile yasanın yazım amacındaki durum kanun uygulayıcısının yorumlamasına bağlı olan bir durumdadır. Yasa maddesinde belirtilen "benzeri sebeplerle" ifadesi son derece yetersiz kalmakta ve LGBTT bireylerinin var oluşlarını karşılamaktan uzaktadır. Kişi, cinsel yönelimi ve cinsiyet kimliği ile yasa tarafından tanınması gerekmektedir. Bu gereklilik yaşanan somut hukuksal olaylardan anlaşılmaktadır. Hukuk uygulayıcıları "cinsiyet" kelimesinden ne anladıklarının ötesinde ilgili yasa maddesine açıkça "cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinin" eklenmesi ve bu kimliklerin kabulü ile esaslı bir eşitlik sağlanmış olacaktır. "Cinsiyet" kelimesinin yaptığı çağrışım biyolojik kadın-erkek ayırımına dairdir. Bu çağrışım LGBTT bireylerinin inkârıdır. Yasa maddesine "cinsel yönelim-cinsiyet kimliği" eklenmesi ile mevzuatta buna bağlı olarak yapılacak düzenlemelerle diğer tüm bireyler gibi LGBTT bireylerde kanun önünde eşit muamele görebileceklerdir.

Anayasa Madde 12.

Temel hak ve hürriyetlerin niteliği

Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Devlet, kişinin temel hak ve hürriyetlerini sosyal hukuk devleti, eşitlik, adalet ve evrensel insan hakları ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırır.

Öneri Metin: *Herkes, dil, din, ırk, etnik köken, mezhep, cinsiyet, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim ayrımı yapılmaksızın kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.*

Devlet, kişinin temel hak ve hürriyetlerini sosyal hukuk devleti, eşitlik, adalet ve evrensel insan hakları ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırır.

Gerekçe:

Herkes kanun önünde tanınma ve korunma hakkına sahip olabilmelidir. Bu konuda beyanda bulunması için herhangi bir baskıya muhatap olmadan, dilediği Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ile kendisini yasal olarak tanımlayabilmeli ve diğer cinsel yönelim ve cinsiyet kimlikleri ile de eşit olarak; hukuki işlem, sözleşme, miras, gayrimenkulleri üzerinde tasarruf hakkını kullanabilmelidir. İnsan Hakları Evrensel Beyanname ile insanlığın kazanımı olan ve TC Anayasası ile de koruma altına alınan kişiliğe bağlı dokunulmaz, devredilmez ve vazgeçilmez haklar; Anayasamıza göre; lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireyleri kapsamamaktadır. LGBTT bireyler kanun önünde tanınmadıkları gibi korunmamaktadırlar; kişiliklerine bağlı dokunulmaz, devredilmez ve vazgeçilmez temel hak ve hürriyetleri de yoktur. Tam tersine, LGBTT bireylerin kişiliklerine bağlı olması gereken haklarına "dokunulmuş"tur ve birer heteroseksüel olarak yaşamaya mecbur kılınmaktadırlar. Anayasanın bu maddesi LGBTT bireyler açısından temel hak ve özgürlükleri garanti altına almamaktadır.

Kişinin Hakları ve Ödevleri

I. Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı

MADDE 17.

Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

Öneri Metin: *Herkes istediği gibi yaşama, birlikte olma, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Devlet, bunu sağlamak için yükümlülükler üstlenir.*

Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz. Hiç kimse cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden dolayı herhangi bir tedavi şekline ve usulüne, tıbbi veya psikolojik teste maruz kalmaya veya tedavi kurumuna kapatılmaya zorlanamaz

Kimseye, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ile ilgili nedenlerden dolayı işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan, onur kırıcı bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

Gerekçe: *Bütün hak ve özgürlüklerin varlık şartlarını oluşturan yaşam hakkının kendisidir. Diğer tüm bireyler gibi LGBTT bireylerin, yaşam hakkı en temel haktır. LGBTT bireylerinin, rızaya dayalı cinsel eylemlerinden veya cinsel kimliklerinden dolayı toplum tarafından dışlanması, bununla birlikte devlet organları, idare makamları tarafından ayrımcılığa maruz kalmaları kabul edilemez. Gerek kolluk kuvvetlerinin gerekse diğer kişilerin, sübjektif önyargılardan, değer yargılarından dolayı insan haysiyetiyle bağdaşmayan işlemlerin yaşanmasının ortadan kaldırılması asıldır.*

Dünya Sağlık Örgütü'nün eşcinselliği hastalık kategorisinden çıkarması ile birlikte eşcinselliğin bir hastalık olarak görülmemesinden dolayı LGBTT bireyler ihtiyari veya gayri ihtiyari bir teste, tedavi şekline maruz bırakılmaması ile birlikte tüm kamu çalışanlarının bu yönde bilinçlendirilmesi gereklidir.

Kimse cinsel yönelimi veya cinsiyet kimliği nedeniyle işkence, zalimane insan haysiyeti ya da onur kırıcı ceza ve muameleye tabi tutulmaması, olası zararın giderilmesi, tazminat ödenmesini ve gerekiyorsa tıbbi ve psikolojik destek sağlanması yasa ile düzenlenmelidir. Bu tür eylemleri işleyebilecek ve önleyebilecek durumda olan ceza infaz kurumları personelinin ve ceza infaz kurumlarında çalışan diğer kamusal ve özel sektör sorumlularının duyarlılaştırılması ve eğitimi-öğretimi programlarını uygulamaya koymaları gerekir.

III. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği

MADDE 19:

Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

Şekil ve şartları kanunda gösterilen:

Mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi; bir mahkeme kararının veya kanunda öngörülen bir yükümlülüğün gereği olarak ilgilinin yakalanması veya tutuklanması; bir küçüğün gözetim altında ıslahı veya yetkili merci önüne çıkarılması için verilen bir kararın yerine getirilmesi; toplum için tehlike teşkil eden bir akıl hastası, uyuşturucu madde veya alkol tutkunu, bir serseri veya hastalık yayabilecek bir kişinin bir müessesede tedavi, eğitim veya ıslahı için kanunda belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbirin yerine getirilmesi; usulüne aykırı şekilde ülkeye girmek isteyen veya giren, ya da hakkında sınır dışı etme yahut geri verme kararı verilen bir kişinin yakalanması veya tutuklanması; halleri dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz.

Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir. Hâkim kararı olmadan yakalama, ancak suçüstü halinde veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yapılabilir; bunun şartlarını kanun gösterir.

Yakalanan veya tutuklanan kişilere, yakalama veya tutuklama sebepleri ve haklarındaki iddialar herhalde yazılı ve bunun hemen mümkün olmaması halinde sözlü olarak derhal, toplu suçlarda en geç hâkim huzuruna çıkarılıncaya kadar bildirilir.

(Değişik: 3.10.2001-4709/4 md.) Yakalanan veya tutuklanan kişi, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç kırk sekiz saat ve toplu olarak işlenen suçlarda en çok dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Kimse, bu süreler geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun bırakılamaz. Bu süreler olağanüstü hal, sıkıyönetim ve savaş hallerinde uzatılabilir.

(Değişik: 3.10.2001-4709/4 md.) Kişinin yakalandığı veya tutuklandığı, yakınlarına derhal bildirilir.

Tutuklanan kişilerin, makul süre içinde yargılanmayı ve soruşturma veya kovuşturma sırasında serbest bırakılmayı isteme hakları vardır. Serbest bırakılma ilgilinin yargılama süresince duruşmada hazır bulunmasını veya hükmün yerine getirilmesini sağlamak için bir güvenceye bağlanabilir.

Her ne sebeple olursa olsun, hürriyeti kısıtlanan kişi, kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı halinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir.

(Değişik: 3.10.2001-4709/4 md.) Bu esaslar dışında bir işleme tâbi tutulan kişilerin uğradıkları zarar, tazminat hukukunun genel prensiplerine göre, Devletçe ödenir.

Öneri Metin: *Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden dolayı kimse farklı bir muameleye tabi tutulamaz. Cinsel yönelim veya cinsiyet kimliğinden kaynaklı yakalama veya alıkoyma, mahkeme kararına uygun olsun veya olmasın keyfidir.*

Gerekçe: *Var olan önyargılar ve kişisel değerlerden dolayı yaşanan ayrımcılığı ortadan kaldırmak için madde metninde cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğini açıkça belirtmek gereklidir. Yasaların dar yorumlanması LGBTT bireyler aleyhine kararlar çıkmasına sebebiyet verilmektedir.*

IV. Özel hayatın gizliliği ve korunması

Madde 20:

A. Özel hayatın gizliliği

MADDE 20. – Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. (Mülga cümle: 3.10.2001-4709/5 md.)

(Değişik: 3.10.2001-4709/5 md.) Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itibaren kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar.

Öneri Metin: İkinci paragraftaki genel ahlak kavramı açıkça tanımlanmalı, LGBTT bireylerin varoluşlarının "genel ahlaka" aykırı olmadığı açıkça maddede ifade edilmelidir.

Gerekçe :

Özel hayat ve aile hayatı kavramları LGBTT bireyler için tanımlanmış birer alan değildir. Aile kurma hakkında da belirteceğimiz üzere mevzuatımıza göre, aynı cinsiyetten kişilerin evlenmesi mümkün değildir.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireyler için Özel hayata saygı ve gizliliğine dokunulmaması hakkı maddenin ikinci paragrafında geçen istisnalardan özellikle de "genel ahlak" nedeniyle kullanılamaz hale getirilmiştir. LGBTT bireylerin cinsel/duygusal içerikli ilişkileri "genel ahlak" bahanesi ile müdahaleye ve ifşaya açık durumdadır.

İçtihatlarda "haksız fiil" olarak kabul edilen eşcinsel ilişki, bu haliyle mevzuatta açıkça yer almayan bir yasak niteliği taşımaktadır. Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin, özel hayatlarına saygı duymayan ve yasal güvenceye de kavuşturmayan bir sistemde yaşamak durumunda kalmaktadırlar.

TCK 'da yer alan "Hayasız hareketler" maddesi ve özellikle de Kabahatler Kanunu uygulaması ile Transseksüel ve travesti bireylerin giyim kuşam ve cinsiyet kimliğini ifade etme biçimleri cezalandırılmaktadır.

B. Konut dokunulmazlığı

MADDE 21. – (Değişik: 3.10.2001-4709/6 md.) Kimsenin konutuna dokunulamaz. Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itibaren kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar.

Öneri Metin: Kimsenin konutuna dokunulamaz. Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itibaren kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar. Bu maddede belirtilen konuta girme, arama ve eşyaya el koyma prosedürü; bireylerin cinsel yönelim veya cinsiyet kimliklerinden dolayı genel ahlak ve genel sağlığı tehdit ettikleri doğrultusunda aleyhlerine yorumlanamaz.

Gerekçe: Konut dokunulmazlığı hakkı da; lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireyler için tasarruf edilebilen bir hak değildir. Anayasal güvenceye sahip olması da LGBTT bireyler açısından iyileştirici bir sonuca yol açmaz çünkü maddede geçen "genel ahlakın korunması" ibaresi LGBTT bireyler aleyhine yorumlanarak, bu haktan başışık tutulmalarının kolaylaşmasına yol açar. Özellikle travesti ve transseksüel bireylerin konutları ve yoğunlukla yaşadıkları mahaller, yine "genel ahlak" ve "genel sağlık" ifadeleri gerekçe gösterilerek, kolluk güçleri tarafından Anayasaya aykırı bir şekilde denetim ve gözetimde tutulmakta adeta ablukaya alınmakta, konutlarına izinsiz ve hukuka aykırı şekilde girilmekte, aramalar yapılarak, eşyalarına el konulmaktadır.

C. Haberleşme hürriyeti

MADDE 22. – (Değişik: 3.10.2001-4709/7 md.) Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz. Yetkili merciin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi halde, karar kendiliğinden kalkar.

İstisnaların uygulanacağı kamu kurum ve kuruluşları kanunda belirtilir.

Öneri metin: *Hürriyetin engellenmesi ya da gizliliğine dokunulması cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımcılığına dayanak yapılamaz. İbaresinin eklenmesi önerilmektedir.*

Gerekçe: *LGBTT bireyler aleyhine yorumlanan "genel ahlak" kavramı LGBTT bireyler aleyhine yorumlandığından LGBTT bireyler, diğer vatandaşlardan daha fazla, her an haberleşme hürriyetlerinin engellenmesi veya gizliliğine dokunulması tehlikesi ile karşı karşıyadırlar Sosyal dayanışma amacıyla kurulan iletişim, bilgilendirme web siteleri "genel ahlak" gerekçesi ile izlenmekte, kayda alınmakta, filtrelenmekte ve LGBTT bireylerin haberleşme hürriyeti ihlal edilmektedir.*

V. Yerleşme ve seyahat hürriyeti

MADDE 23. – Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir.

Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak;

Seyahat hürriyeti, suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek;

Amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir.

(Değişik: 3.10.2001-4709/8 md.) Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, vatandaşlık ödevi ya da ceza soruşturması veya kovuşturması sebebiyle sınırlanabilir.

Vatandaş sınır dışı edilemez ve yurda girme hakkından yoksun bırakılamaz.

Öneri metin: *Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden dolayı kimsesinin yerleşme ve seyahat özgürlüğü kısıtlanmaz. İbaresini madde metnine eklenmesi önerilmektedir.*

Gerekçe: *Ülkemizde özellikle travesti ve transseksüel bireylerin belirli saatlerde dışarı çıkmaları kolluk tarafından engellenmekte, kentin belirli caddelerinde seyahat etmelerine müsaade edilmemekte hatta kentin dışında belirlenen belli bölgelere yerleşmeleri için çalışmalar yapılmaktadır. "Kentsel dönüşüm" ve "temizlik" adıyla da meşrulaştırılmaya çalışılan bu uygulamalar yerleşme ve seyahat hakkını engellemektedir.*

VI. Din ve vicdan hürriyeti

MADDE 24.

Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.

14 üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dinî âyin ve törenler serbesttir.

Kimse, ibadete, dinî âyin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.

Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve orta-öğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlıdır.

Kimse, Devletin sosyal, ekonomik, siyasî veya hukukî temel düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasî veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun, dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz.

Öneri Metni: *Herkes, cinsel yönelimi ve cinsiyet kimliğinden bağımsız olarak vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.*

Gerekçe: *Düşünce özgürlüğü adı altında LGBTT'lere karşı ayrımcılık ve şiddeti özendiren düşünceler söz konusudur. Ayrımcılık yapan veya yapma ihtimalini doğurabilecek yorumların ortadan kaldırılması için madde metnine cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ibareleri eklenmelidir.*

VII. Düşünce ve kanaat hürriyeti

MADDE 25.

Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir.

Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.

VIII. Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti

MADDE 26.

Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.

(Değişik: 3.10.2001-4709/9 md.) Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sıralarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz.

(Ek: 3.10.2001-4709/9 md.) Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir.

27. İnsan haklarını yaygınlaştırma hakkı

Herkes, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden kaynaklı ayrımcılık olmaksızın, ulusal ve uluslararası düzeyde, bireysel olarak veya diğerleriyle insan haklarını korumayı ve gerçekleştirmeyi yaygınlaştırma hakkına sahiptir. Bu hak, farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinden insanların haklarını ilerletme ve korumaya yönelik etkinlikleri ve insan hakları alanında yeni kuralların hazırlanmasını, tartışılmasını ve tanınmasının yaygınlaştırılması hakkını içerir.

Devletlerin,

A. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği için gerekli haklar da dahil olmak üzere insan haklarının ilerletilmesi, korunması ve gerçekleştirilmesine yönelik etkinliklerden yana koşulları güvence altına almak için gerekli tüm yasal ve idari düzenlemeleri yapmaları ve diğer önlemleri almaları;

B. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğiyle ilgili sorunlar üzerinde çalışan insan hakları savunucularına ve farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine sahip insan hakları savunucularına karşı girişilen eylem ve kampanyalara karşı orantılı önlemleri almaları;

C. Cinsel yöneliminden veya cinsiyet kimliğinden ve savundukları insan haklarından bağımsız olarak, insan hakları savunucularının ulusal ve uluslararası insan hakları örgütlerine ve organlarına erişimden ve bu örgütlere ve organlarına katılma ve bunlarla temasa geçme hakkından ayrımcılık olmadan yararlanmalarını güvence altına almaları;

D. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğiyle ilgili sorunlar üzerinde çalışan insan hakları savunucularının insan hakları savunuculuğu etkinliklerinden ötürü, devlet veya devlet dışı aktörler tarafından uygulanacak her türlü şiddete, tehdide, misillemeye, fiili veya hukuki ayrımcılığa, baskıya veya diğer keyfi muameleye karşı korunmasını güvence altına almaları;

E. Ulusal ve uluslararası düzeyde, farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinden insanların haklarını ilerleten ve koruyan örgütlerin kabul edilmesini, akreditasyonunu desteklemeleri gerekir.

X. Basın ve yayımla ilgili hükümler

A. Basın hürriyeti

MADDE 28.

Basın hürdür, sansür edilemez. Basımevi kurmak izin alma ve malî teminat yatırma şartına bağlanamaz.

Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.

Basın hürriyetinin sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

Devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden veya suç işlemeye ya da ayaklanma veya isyana teşvik eder nitelikte olan veya Devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber veya yazıyı, yazarlar veya bastırınlar veya aynı amaçla, basanlar, başkasına verenler, bu suçlara ait kanun hükümleri uyarınca sorumlu olurlar. Tedbir yolu ile dağıtım hâkim kararıyla; gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emriyle önlenebilir. Dağıtımı önleyen yetkili merci, bu kararını en geç yirmidört saat içinde yetkili hâkime bildirir. Yetkili hâkim bu kararı en geç kırksekiz saat içinde onaylamazsa, dağıtımı önleme kararı hükümsüz sayılır.

Yargılama görevinin amacına uygun olarak yerine getirilmesi için, kanunla belirtilecek sınırlar içinde, hâkim tarafından verilen kararlar saklı kalmak üzere, olaylar hakkında yayım yasağı konamaz.

Sürelî veya süresiz yayınlar, kanunun gösterdiği suçların soruşturma veya kovuşturmasına geçilmiş olması hallerinde hâkim kararıyla; Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî güvenliğinin, kamu düzeninin, genel ahlâkın korunması ve suçların önlenmesi bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emriyle toplatılabilir. Toplatma kararı veren yetkili merci, bu kararını en geç yirmidört saat içinde yetkili hâkime bildirir; hâkim bu kararı en geç kırksekiz saat içinde onaylamazsa, toplatma kararı hükümsüz sayılır.

Sürelî veya süresiz yayınların suç soruşturma veya kovuşturması sebebiyle zapt ve müsaderesinde genel hükümler uygulanır.

Türkiye’de yayımlanan sürelî yayınlar, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Cumhuriyetin temel ilkelerine, millî güvenliğe ve genel ahlâka aykırı yayımlardan mahkûm olma halinde, mahkeme kararıyla geçici olarak kapatılabilir. Kapatılan sürelî yayının açıkça devamı niteliğini taşıyan her türlü yayın yasaktır; bunlar hâkim kararıyla toplatılır.

19. Düşünce ve ifade özgürlüğü hakkı

Öneri metin: Herkes, cinsel yönelimi ve cinsiyet kimliğinden bağımsız olarak düşünce ve ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kimliğin veya kişiliğin söz, davranış, giyim, fiziki özellikler, isim seçme aracılığıyla ifadesini ve araştırma, haber ve her türlü düşünceyi alma ve iletme, insan hakları, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğini her türlü araçla ve sınırlar dikkate almadan ifadesini de kapsar.

Gerekçe:

Devletlerin,

A. Başkalarının hak ve özgürlüklerine riayet ederek ve cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden kaynaklı ayrımcılık olmaksızın düşünce ve ifade özgürlüğünden tam yararlanılmasını, cinsel yönelime ve cinsiyet kimliğine ilişkin haber ve düşüncelerin alınmasını ve iletilmesini ve hukuki haklar göz önünde tutularak bu gerçeklere bağlı savunmayı, malzeme yayımını, medya yayımını, konferans düzenlemeyi ve konferansa katılmayı ve korunmalı cinsel davranışlara ilişkin bilgilerin yayımını ve bu bilgilere erişimi güvence altına almak için gerekli tüm yasal ve idari düzenlemeleri yapmaları ve diğer önlemleri almaları;

B. Devlet tarafından düzenlenen medya kuruluşlarının yapım ve örgütlenmelerinin cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğiyle ilgili konularda çoğulcu ve ayrımcılık yasağına uygun olmalarını ve bu yerlerdeki personelin işe alınmasında ve terfi politikalarında, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğiyle ilgili konularda ayrımcılık yapılmamasını güvence altına almaları;

C. Kimliğin ve kişiliğin, söz, davranış, giyim, fiziki görünüş, isim seçimi gibi veya diğer araçlarla ifade etme hakkından tam olarak yararlanılmasını güvence altına almak için gerekli tüm yasal ve idari düzenlemeleri yapmaları ve diğer önlemleri almaları;

D. Düşünce ve ifade özgürlüğünün farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinin dayanağı olarak kullanımında, kamu düzeni, genel ahlak, genel sağlık ve kamu güvenliği kavramlarının, ayrımcı ve sınırlayıcı şekilde kullanılmamalarını güvence altına almaları;

E. Düşünce ve ifade özgürlüğünün kullanımının, farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden insanların hak ve özgürlüklerini ihlal etmemesini güvence altına almaları;

F. Cinsel yöneliminden ve cinsiyet kimliğinden bağımsız olarak herkesin, eşit olarak bilgiye ve düşüncelere erişimini ve kamuoyu tartışmalarına katılımını güvence altına almaları gerekir.

XI. Toplantı hak ve hürriyetleri

A. Dernek kurma hürriyeti

MADDE 33

(Değişik: 23.7.1995-4121/2 md.; 3.10.2001-4709/12 md.) Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir.

Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz.

Dernek kurma hürriyeti ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâk ile başkalarının hürriyetlerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlanabilir.

Dernek kurma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.

Dernekler, kanunun öngördüğü hallerde hâkim kararıyla kapatılabilir veya faaliyetten alıkonulabilir. Ancak, millî güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir merci, derneği faaliyetten men ile yetkilendirilebilir. Bu merciin kararı, yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, bu idarî karar kendiliğinden yürürlükten kalkar.

Birinci fıkra hükmü, Silahlı Kuvvetler ve kolluk kuvvetleri mensuplarına ve görevlerinin gerektirdiği ölçüde Devlet memurlarına kanunla sınırlamalar getirilmesine engel değildir.

B. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı

MADDE 34.

(Değişik: 3.10.2001-4709/13 md.) Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.

20. Barışçıl bir şekilde toplanma ve örgütlenme özgürlüğü hakkı

Herkes, cinsel yönelimi ve cinsiyet kimliğinden bağımsız olarak, barışçıl bir şekilde gösteriler yapmak dâhil olmak üzere, barışçıl bir şekilde toplanma ve örgütlenme özgürlüğü hakkına sahiptir. İnsanlar cinsel yönelime veya toplumsal cinsiyet kimliğine dayanan dernekleri ve farklı cinsel yönelime ya da toplumsal cinsiyet kimliğine sahip kişilere ya da kişilerle ilgili bilgi veren, onların arasındaki iletişimi kolaylaştıran ya da haklarını savunan dernekleri, ayrımcılık almaksızın, kurabilirler ve tanıyabilirler.

Devletlerin,

A. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği sorunları çevresinde örgütlenmeyi, dernek kurmayı, toplanmayı ve savunmayı güvence altına almak ve bu dernek ve grupların cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden kaynaklı ayrımcılık almaksızın hukuken tanınmalarının sağlanması için gerekli tüm yasal ve idari düzenlemeleri yapmaları ve diğer önlemleri almaları;

B. Özellikle kamu düzeni, genel ahlak, genel sağlık ve kamu güvenliği kavramlarının, barışçıl amaçlı toplantı ve dernek kurma özgürlüklerinin, sırf farklı cinsel

yönelim ve cinsiyet kimliklerinin desteklenmesi amacıyla kullanılmasından dolayı bu hakların kullanımını sınırlayacak şekilde kullanılmalarını güvence altına almalı;

C. Barışçıl amaçlı toplantı ve dernek kurma özgürlüklerinin kullanımının, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine bağlı nedenlerden dolayı engellemeleri ve bu hakları kullanan kişilerin şiddete uğramalarına ve tedirgin edilmelerine karşı yeterli polisiye veya diğer fiziki korumayı güvence altına almalı;

D. Kanunu uygulamakla sorumlu kişilere ve bu korumayı sağlamakla yetkili diğer kişilere formasyon ve duyarlılaştırma programları sağlamalı;

E. Gönüllü dernek ve gruplara ait bilgilerin açıklanmasına ilişkin kuralların, uygulamada, cinsel yönelime ve cinsiyet kimliğine ilişkin sorunları ele alan dernek ve gruplar veya üyeleri üzerinde ayrımcı sonuçlar doğurmamasını güvence altına almalı gerekir.

27. İnsan haklarını yaygınlaştırma hakkı

Herkes, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden kaynaklı ayrımcılık olmaksızın, ulusal ve uluslararası düzeyde, bireysel olarak veya diğerleriyle insan haklarını korumayı ve gerçekleştirmeyi yaygınlaştırma hakkına sahiptir. Bu hak, farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinden insanların haklarını ilerletme ve korumaya yönelik etkinlikleri ve insan hakları alanında yeni kuralların hazırlanmasını, tartışılmasını ve tanınmasının yaygınlaştırılması hakkını içerir.

Devletlerin,

A. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği için gerekli haklar da dahil olmak üzere insan haklarının ilerletilmesi, korunması ve gerçekleştirilmesine yönelik etkinliklerden yana koşulları güvence altına almak için gerekli tüm yasal ve idari düzenlemeleri yapmaları ve diğer önlemleri almalı;

B. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğiyle ilgili sorunlar üzerinde çalışan insan hakları savunucularına ve farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine sahip insan hakları savunucularına karşı girişilen eylem ve kampanyalara karşı orantılı önlemleri almalı;

C. Cinsel yöneliminden veya cinsiyet kimliğinden ve savundukları insan haklarından bağımsız olarak, insan hakları savunucularının ulusal ve uluslararası insan hakları örgütlerine ve organlarına erişimden ve bu örgütlere ve organlarına katılma ve bunlarla temasa geçme hakkından ayrımcılık olmadan yararlanmalarını güvence altına almalı;

D. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğiyle ilgili sorunlar üzerinde çalışan insan hakları savunucularının insan hakları savunuculuğu etkinliklerinden ötürü, devlet veya devlet dışı aktörler tarafından uygulanacak her türlü şiddete, tehdide, misillemeye, fiili veya hukuki ayrımcılığa, baskıya veya diğer keyfi muameleye karşı korunmasını güvence altına almalı;

E. Ulusal ve uluslararası düzeyde, farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinden insanların haklarını ilerleten ve koruyan örgütlerin kabul edilmesini, akreditasyonunu desteklemeleri gerekir.

XII. Mülkiyet hakkı

MADDE 35. – Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.

Öneri metin: Herkes, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımı yapılmaksızın, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz. Kamu yararı ve toplum yararı kavramları cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımcılığına dayanak oluşturacak şekilde yorumlanamaz

Gerekçe: LGBTT bireylerin Mülkiyet hakkı ; diğer maddelerde de incelendiği üzere; "Kentsel dönüşüm" ve "kamu yararı" gerekçelerine dayanılarak kamulaştırılmakta, Genel Ahlaka ve Türk Aile yapısına aykırılık gerekçeleri ile verilen Tahliye Kararları ,Fuhuşla Mücadele tüzüğü ile travesti ve transseksüel bireylerin meskenlerinin, aylarca mühürlenmesi vb uygulamalar suretiyle, mülkiyetten yoksun bırakma, kullanımını sınırlandırma ve hakkın özüne yönelik orantısız müdahalelerle ihlal edilmektedir.

Aile Kurma hakkında da değinildiği üzere ; mevzuatın sadece heteroseksüel çiftlere aile kurma hakkı tanınması ve sadece heteroseksüel aileyi Türk Toplumunun temel birimi kabul ederek anayasal koruma altına alması nedeniyle;Eşcinsel bireyler ,evlilik hakkından faydalanamadıkları gibi eşlerinin yasal mirasçısı da olamazlar.

Heteroseksüel eşlerden biri vefat ettiğinde sağ kalan eşe tanınan Saklı paylı mirasçı olma hakkı Eşcinsel çiftten sağ kalana tanınmamakta ve hiçbir hukuki başvuru mekanizması ve koruma mevzuatta bulunmamaktadır.

Anayasal bir hak olan miras ve mülkiyet hakkı ayrılma veya ölüm nedeniyle sona eren eşcinsel birlikteliklerinde ihlal edilmektedir. Heteroseksüel çiftler ile eşcinsel çiftler arasında bu konuda da eşitlik kanun koyucu tarafından sağlanmamıştır.

Maddedeki "toplum yararı" kavramı da heteroseksüel ve eşcinsel çiftlerin evlilik, mal rejimi ve miras hakkının eşit bir şekilde düzenlenmesine Anayasa madde 41 ile birlikte yorumlandığında engel teşkil etmektedir.Maddedeki "kamu yararı "kavramı da LGBTT bireyler aleyhine yorumlanmaya açıktır.

Temel hak ve hürriyetlerin korunması (md. 40)

Öneri metin: Devlet, cinsiyet, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka görüşler, etnik ya da sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensubiyet, servet, doğum veya başka bir statüden kaynaklanan herhangi bir nedenle ayırım yapmaksızın temel hak ve özgürlüklerin korunmasını garanti altına alacak her türlü önlemi alır.

Gerekçe:

Devletin, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliğinden dolayı insan hakları ihlal edilen mağdurların, tazminat, telafi, tedavi, zararın giderilmesi, tekrar edilmeme güvencesi yollarıyla ve/veya orantılı başka bir yolla tam bir düzeltmeden yararlanabilmelerini güvence altına almak için mevzuatın ve politikaların düzeltilmesi de dahil olmak üzere, gerekli hukuki usulleri yürürlüğe koyması; hukuki başvuru yollarına saygı gösterilmesini ve bunların elverişli bir şekilde uygulanmasını güvence altına alması, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine bağlı insan hakları ihlallerinden dolayı suçlu kimselerin eylemlerinden sorumlu tutulmalarını güvence altına almak için gerekli cezai, medeni, idari ve diğer usulleri ve denetim mekanizmalarını kurması; mağdurun görünür veya gerçek cinsel yönelimi veya cinsiyet kimliğinden dolayı, işlendiği iddia edilen tüm suç iddialarının titizlikle araştırılmasını ve yeterli deliller bulunması halinde sorumlu kişilerin soruşturulmalarını, yargılanmalarını ve gerektiği gibi cezalandırılmalarını güvence altına

alması; cinsel yönelim veya cinsiyet kimliğinden kaynaklı ayrımcılığın ortadan kaldırılmasını güvence altına almak amacıyla yasa ve politikaların yapılışını ve uygulanmasını denetlemek için bağımsız ve etkili usul ve kurumlar oluşturması, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliğinden kaynaklı insan hakları ihlallerinden sorumlu kişilerin sorumlu tutulmalarını önleyen tüm engelleri kaldırılması gerekir. Bu nedenlerle yeterli ve etkili bir koruma mekanizmasının tazmin usulleri ile beraber düzenlendiği maddede temel hak ve özgürlüklerin ayrımcılık yasağı ile birlikte koruma altına alınması gerekmektedir.

Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler

I. Ailenin korunması

MADDE 41. – (Değişik: 3.10.2001-4709/17 md.) Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.

Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilâtı kurar.

Öneri metin: *Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.Eşler kadın ve erkek gibi karşı cinsten olabileceği gibi, hemcinsler de birbirleri ile evlenerek, Aile kurma hakkına sahiptirler.*

Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilâtı kurar.Devlet bu tedbirleri alır ve teşkilatı kurarken ;karşıcins ve hemcins evlilikleri arasında eşitliği sağlamayı esas alır.

Anayasaya ek olarak :Medeni Kanun'un Evlilik Birliğine ve Yasal Sonuçlarına ilişkin maddeleri ile Evlat Edinmeye ilişkin maddeleri ile 4320 sayılı kanunun da bu minvalde değiştirilmesi önerilmektedir.

Gerekçe: *Madde ailenin eşlerden oluştuğunu belirtip ,eşlerin cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimine ilişkin açık bir ifadeye yer vermese de; Medeni Kanun madde 134 ve devamı maddeleri , açıkça "kadın ve erkek" 'in evliliğini düzenlemektedir.Bu hali ile Türk Mevzuatı sadece heteroseksüel bireylere evlilik hakkı tanımaktadır.Lezbiyen,gey,biseksüel,travesti ve transseksüel bireylerin hemcinsleri ile evlenmeleri kanunen mümkün değildir.Evlilik ve evliliğe bağlı hakların kullanımı ve Evlat Edinme hakkı bağlamında da LGBTT bireyler ile heteroseksüel bireyler arasında eşitlik bulunmamaktadır.*

Ayrıca evli olmayanların birlikte evlat edinemeyeceğine ilişkin Medeni Kanundaki düzenleme ile, LGBTT bireyler ile heteroseksüel bireyler arasında bu konuda da hak eşitliğini ihlal eden ve dayanağını da Anayasanın bu maddesinden alan bir hükümdür.

Bu madde ile açıkça ve sadece ;Heteroseksüel aile, Türk toplumunun temeli sayıldığından ;lezbiyen,gey,biseksüel,travesti ve transseksüel bireylerin yasal olarak tanınma ve korunma hakları da ihlal edilmektedir."Ailenin korunması" ve "Türk toplum yapısı" gibi gerekçelerle ;lezbiyen,gey,biseksüel,travesti ve transseksüel bireylerin her türlü insan hakkı ihlaline maruz bırakılmaları da, bu maddenin ;"heteroseksüel aile"yi koruma altına alarak,ayrıcalık tanınmasından kaynağını almaktadır.

II. Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi

MADDE 42

Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.

Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.

Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.

Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz.

İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.

Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir.

Öneri Metin: *Kadınlar, transseksüeller, lezbiyenler, geyler, travestiler ve erkekler, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.*

İlköğretim cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımı olmaksızın bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır. Devlet bu hizmeti ayrımcılık olmaksızın sunmakla yükümlüdür.

Gerekçe: *Cinsel yönelimi ve cinsiyet kimliği farklı bireyler temel eğitimi hakkını kullanamama gibi durumla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu hakkın herkes tarafından ve ayrımcılık yapılmaksızın kullanılması için yasa metnine bu ibarelerin eklenmesi zorunludur. Yüksek eğitim görmek isteyen travesti ve transseksüel bireylerin eğitime erişimi ve eğitim görevlilerinin bu bireylere eşit muamelede bulunmalarının devlet tarafından güvence altına alınması açısından değişikliğin yapılması gereklidir.*

D. Kamulaştırma

MADDE 46. – (Değişik: 3.10.2001-4709/18 md.) Devlet ve kamu tüzelkişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir.

Kamulaştırma bedeli ile kesin hükme bağlanan artırım bedeli nakden ve peşin olarak ödenir. Ancak, tarım reformunun uygulanması, büyük enerji ve sulama projeleri ile iskân projelerinin gerçekleştirilmesi, yeni ormanların yetiştirilmesi, kıyıların korunması ve turizm amacıyla kamulaştırılan toprakların bedellerinin ödenme şekli kanunla gösterilir. Kanunun taksitle ödemeyi öngörebileceği bu hallerde, taksitlendirme süresi beş yılı aşamaz; bu takdirde taksitler eşit olarak ödenir.

Kamulaştırılan topraktan, o toprağı doğrudan doğruya işleten küçük çiftçiye ait olanlarının bedeli, her halde peşin ödenir.

İkinci fıkrada öngörülen taksitlendirmelerde ve herhangi bir sebeple ödenmemiş kamulaştırma bedellerinde kamu alacakları için öngörülen en yüksek faiz uygulanır.

Öneri metin: *"Kamulaştırma, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımcılığı ve bu kişilerin barınma hakkını ihlal edecek şekilde uygulanamaz" ibaresi madde metnine eklenmelidir.*

Gerekçe: Kamulaştırma uygulaması, LGBTT bireylerin birbirleri ile dayanışma ve yardımlaşma amacı ile doğalında oluşturdukları "getto" diye de tabir edilen ve nüfusun genelinin LGBTT özellikle de travesti ve transseksüel bireylerden oluştuğu; semt, mahalle ve muhitlerde uygulanmaktadır. Kentin merkezinden; LGBTT bireylerin uzaklaştırılması amacıyla zaman zaman da Kamulaştırma Kanununun 27. Maddesi ile Bakanlar Kurulu Kararıyla Acilen Kamulaştırılan, yasaya uygun görünen ancak hukuka uygun olmayan bir anlayış ile; yukarıda da bahsi geçen Türk Toplum yapısının temeli sayılan heteroseksüel ailenin anayasal anlamda korunması, LGBTT bireylerin kent merkezlerinden "temizlenmesi" sonucuna yol açmaktadır. Maddedeki "kamu yararı" kavramı, LGBTT bireyler aleyhine keyfi ve sübjektif yorumlamalara zemin sunmaktadır.

Çalışma hakkı (md.48, 49,50)

Öneri metin: Devlet iş güvencesini sağlayıcı düzenlemeleri yapmakla yükümlüdür. İş ilişkisinde cinsiyet, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka görüşler, ulusal ya da sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensubiyet, servet, doğum veya başka bir statüden kaynaklanan herhangi bir nedenle ayırım yapılmasını yasaklayıcı önlem almak iş güvencesi kapsamındadır.

Gerekçe: Devlet, çalışma hakkından yararlanamayanların asgari yaşam standardına kavuşmasını sağlamakla yükümlüdür.

Devletin, kamusal ve özel çalışma alanlarında, işe almada, mesleki terfide, işten çıkarmada, çalışma koşullarında ve ücrette, cinsel yönelime ve cinsiyet kimliğine dayalı her türlü ayrımcılığı yasaklamak ve ortadan kaldırmak için gerekli tüm yasal ve idari düzenlemeleri yapması ve diğer önlemleri alması gerekmektedir. Bu nedenle iş güvencesinin kapsamı ayrımcılık yasağını içerecek şekilde anayasal güvenceye kavuşturulmalıdır. Bunun gibi; devletin yoksulluğun azaltılması program ve stratejilerine, cinsel yönelime ve cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılık olmaksızın erişim için gerekli tüm yasal ve idari düzenlemeleri yapması ve diğer önlemleri alması gerekir. Bu nedenle özellikle cinsel yönelimi veya cinsiyet kimliği nedeniyle istihdam alanında yer almayanların/alamayanların korunması için yasaklayıcı hükümlerle birlikte devletin asgari yaşam standardını sağlamasına yönelik genel hüküm ile işsizliğe karşı koruyucu önlem alması gerekmektedir.

Sendika kurma hakkı (md 51)

Öneri metin: Sendika özgürlüğünün kullanılmasını sınırlayan nedenler hiçbir şekilde ayrımcılık yasağı aleyhine yorumlanamaz.

Gerekçe: Devletin; kamu düzeni, genel ahlak, genel sağlık ve kamu güvenliği kavramlarını bu hakların kullanımını sınırlayacak şekilde kullanılmamasını güvence altına alması; barışçıl amaçlı toplantı ve dernek kurma özgürlüklerinin kullanımının, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine bağlı nedenlerden dolayı engellenmemesini garanti altına alması gerekmektedir. Bu nedenle "genel ahlak" yönünden sendika hakkının kullanımının ortadan kaldırılması öncelikli olmakla birlikte, bu yönden bir sınırlama nedeni öngörülecek ise ayrımcılık yasağı bu maddede de güvence altına alınmalıdır.

Sağlık hakkı (md. 56)

Öneri metin: Herkes, ayrımcılığa uğramaksızın ulaşılabilir en yüksek düzeyde maddi ve manevi sağlık hakkına sahiptir. Hasta hakları, cinsel sağlık ile üreme sağlığı bu hakkın kapsamındadır.

Devlet, sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla bilgilendirme hakkını güvence altına alır.

Kimse temel sağlık hizmetlerinden yoksun bırakılamaz.

Devlet, kişileri tıbbi olarak kötü kullanılmaya karşı korumakla yükümlüdür.

Gerekçe: Devletin, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden kaynaklı ayrımcılık olmaksızın mümkün olan en yüksek düzeyde sağlık hakkından faydalanılmasını güvence altına almak için gerekli tüm yasal ve idari düzenlemeleri yapması ve diğer önlemleri

alması; cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden kaynaklı ayrımcılık olmaksızın, herkesin, cinsel sağlık ve üreme sağlığı konularında da olmak üzere, sağlık tedavi kurumlarına, mal ve hizmetlerine, kendi tıbbi dosyalarına erişebilmelerini güvence altına almak için gerekli tüm yasal ve idari düzenlemeleri yapmaları ve diğer önlemleri alması; cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden kaynaklı ayrımcılık olmaksızın herkesin bilgilendirilmesini ve yararlanacağı tıbbi tedavi ve bakımlar konusunda kendi kararlarını aydınlatılmış onama dayalı almasını güvence altına alması; tüm sağlık bakımı ve tedavisi sağlayıcılarının hastalarına ve eşlerine, en yakın ebeveynin kim olacağına kabulü konusu da dâhil olmak üzere cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden kaynaklı ayrımcılık olmaksızın muamele etmesi gerekmektedir. Bu nedenlerle ayrımcılık yasağı ile birlikte sağlık hakkı güvence altına alınmalı ve sağlık hakkının bileşeni olarak görülen hasta hakları, cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile genel olarak sağlık hakkına ilişkin bilgilendirme yükümlülüğü ve temel sağlık hizmetlerine eşit olarak erişim anayasal güvenceye kavuşturulmalıdır.

Devletin, farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden kişilerin etik olmayan ve istenmeyen tıbbi uygulama ve araştırmalara karşı korunmasını güvence altına alması ve hiçbir tıbbi tedavi veya tavsiyenin, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliğinin, açık veya örtülü olarak, tedavi edilmesi, iyileştirilmesi veya giderilmesi gereken bir hastalık olarak ele alınmamasını güvence altına alması gerektiği için tıbbi olarak kötü kullanılmaya karşı korunma hakkı da sağlık hakkı kapsamında güvenceye kavuşturulmalıdır.

Sosyal güvenlik hakkı (md.60)

Öneri metin: *Devlet, cinsiyet, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka görüşler, ulusal ya da sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensubiyet, servet, doğum veya başka bir statüden kaynaklanan herhangi bir nedeni ileri sürerek asgari sosyal güvenlik standardını sağlamaktan kaçınmaz.*

Gerekçe: *Devletin, sosyal güvenliğe; işe bağlı kolaylıklar, doğum izinleri, işsizlik ödemeleri, sağlık sigortası, sağlık hizmetleri (cinsiyet kimliğine bağlı cismani değişiklikler dahil) veya hastalık tazminatları, diğer sosyal sigortalar, aile yardımları, cenaze yardımları, eşin veya birlikte yaşanan kişinin ölüm veya hastalık nedeniyle desteğinden yoksun kalınması nedeniyle yapılan ödemeler ve ödenen tazminatlar da dahil olmak üzere diğer koruyucu tedbirlere erişimde, cinsel yönelime ve cinsiyet kimliğine dayalı her türlü ayrımcılığı yasaklamak, ortadan kaldırmak için gerekli tüm yasal ve idari düzenlemeleri yapmaları ve diğer önlemleri alması; sosyal güvenlik sisteminde, sosyal ödemeler ve yardımların sağlanmasında çocukların, kendilerinin veya aile üyelerinden birinin cinsel yönelimine veya cinsiyet kimliğine dayalı her türlü ayrımcı muameleye uğramamalarını güvence altına alması gerekmektedir. Bu nedenle sosyal güvenlik hakkına ilişkin düzenleme de ayrımcılık yasağının özel olarak hüküm altına alınması gerekmektedir.*

Kamu hizmetine girme hakkı (md.70)

Öneri metin: *Kamu hizmetine alınmada ve kamu hizmeti ifasında görevin gerektirdiği nitelikler dışında hiçbir ayırım gözetilemez.*

Gerekçe: *Devletin kamu görevinde eşit iş ve eşit mesleki terfi olanaklarını güvence altına almak için cinsel yönelime ve cinsiyet kimliğine dayalı her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırması gerektiği için kamu hizmetlerine girme hakkı açısından ayrımcılık yasağı da anayasal güvenceye kavuşturulmalıdır.*

B. Konut hakkı

MADDE 57. – *Devlet, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözetken bir planlama çerçevesinde, konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alır, ayrıca toplu konut teşebbüslerini destekler.*

Öneri metin: *"Tedbirleri alırken cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden dolayı bireylerin konut ve barınma haklarının ihlal edilmemesine özen gösterir" ibaresi maddeye eklenmelidir.*

Gerekçe: "Kentsel Dönüşüm adı altında LGBTT bireylerin yoğun olarak yaşadıkları semt,mahalle veya muhitlerin yukarıda da belirtildiği üzere kamulaştırılması ,

Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden dolayı sokakta kalan LGBTT bireylerin , yaşam ve güvenlik gereksinmelerinin karşılanmaması, konut tahliyelerinde; kiracının LGBTT birey olması tahliye sebebinin "genel ahlak" a dayandırılarak, derhal Tahliye kararı verilmesi,

Fuhuşla mücadele tüzüğüne dayanılarak kesilen idari cezalarla özellikle travesti ve transseksüel bireylerin konakladıkları evlerin aylarca mühürlenerek , travesti ve transseksüel bireylerin sokağa atılmaları,

LGBTT bireylerin konut ve barınma hakkının Anayasal güvenceye sahip olmamasından kaynaklanmaktadır.

D. Milletlerarası antlaşmaları uygun bulma

MADDE 90. – Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak antlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır.

Ekonomik, ticarî veya teknik ilişkileri düzenleyen ve süresi bir yılı aşmayan antlaşmalar, Devlet Maliyesi bakımından bir yüklenme getirmemek, kişi hallerine ve Türklerin yabancı memleketlerdeki mülkiyet haklarına dokunmamak şartıyla, yayımlanma ile yürürlüğe konabilir. Bu takdirde bu antlaşmalar, yayımlarından başlayarak iki ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur.

Milletlerarası bir antlaşmaya dayanan uygulama antlaşmaları ile kanunun verdiği yetkiye dayanılarak yapılan ekonomik, ticarî, teknik veya idarî antlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisince uygun bulunması zorunluluğu yoktur; ancak, bu fıkraya göre yapılan ekonomik, ticarî veya özel kişilerin haklarını ilgilendiren antlaşmalar, yayımlanmadan yürürlüğe konulamaz.

Türk kanunlarına değişiklik getiren her türlü antlaşmaların yapılmasında birinci fıkra hükmü uygulanır.

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. (Ek cümle: 7.5.2004-5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır.

Öneri metin: "Temel hak ve özgürlüklere" ibaresinin yanına "cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği haklarına ilişkin iyileştirici uluslararası antlaşmaların" ibaresinin eklenmesi önerilmektedir.

Gerekçe: Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve hürriyetlere ilişkin uluslararası antlaşmaların Anayasanın da üstünde olduğu düzenlenmekte ancak cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine ilişkin iyileştirici sözleşmeler ya kabul edilmemekte ya da çekince konulmaktadır.

Evrensel olarak tanınan insan haklarından yararlanma noktasında cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine ilişkin haklara dair çoğulcu bir hükümet politikası ve yaklaşım sergilenmelidir

Evrensel insan hakları bağlamında tüm insanlar cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine bakılmaksızın hak ve şahsiyet bakımından özgür doğdukları Anayasal güvenceye kavuşturulmalıdır. Ve Evrensel insan haklarından tam olarak yararlanabilmeleri için uluslararası sözleşmelere uygun olarak ceza hukuku da dahil olmak üzere mevzuat değiştirilmelidir.

Cenevre Sözleşmesine konulan coğrafi çekince neticesinde ülkemizin komşusu olduğu veya kolay ulaşılır olduğu , eşcinselliğin de ölüm cezası ile cezalandırıldığı ülkelerin vatandaşı olan LGBTT bireyler, Türkiye'den sığınma talebinde bulunamamaktadırlar. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine bağlı kötü muamele görme kaygısı içinde olan bireylere Mülteci statüsü tanınmalı ,sığınma talepleri ile ilgili acil yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Siyasî Haklar ve Ödevler

II. Seçme, seçilme ve siyasî faaliyette bulunma hakları

MADDE 67. –

Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak, seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasî parti içinde siyasî faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir.

(Değişik: 23.7.1995-4121/5 md.) Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Ancak, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının oy hakkını kullanabilmeleri amacıyla kanun, uygulanabilir tedbirleri belirler.

(Değişik: 17.5.1987-3361/1 md.; 23.7.1995-4121/5 md.) Onsekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halkoylamasına katılma haklarına sahiptir.

Bu hakların kullanılması kanunla düzenlenir.

(Değişik: 23.7.1995-4121/5 md.; 3.10.2001-4709/24 md.) Silah altında bulunan er ve erbaşlar ile askerî öğrenciler, taksirli suçlardan hüküm giyenler hariç ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler oy kullanamazlar. Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde oy kullanılması ve oyların sayım ve dökümünde seçim emniyeti açısından alınması gerekli tedbirler Yüksek Seçim Kurulu tarafından tespit edilir ve görevli hâkimin yerinde yönetim ve denetimi altında yapılır.

Zorla çalıştırma yasağı (md.18)

Öneri metin: Devlet, zorla çalıştırma tehlikesi altındaki kişilerin hak ve özgürlükleri ile çelişen önemler alamaz.

Gerekçe: *Devletin, tüm insanların, gerçek veya algılanan cinsel yönelimi veya cinsiyet kimliğine bağlı cinsel sömürü de dâhil olmak ve bir tek bu olmamak üzere, ticarete, alınıp satılmaya ve her türlü sömürsünü önlemek ve insanları bunlara karşı korumak için gerekli yasal ve idari düzenlemeleri yapmaları ve diğer önlemleri alması; bu düzenleme ve önlemlerin, bu tür uygulamalara karşı savunmasız kişilerin davranışlarını suç haline getirmemesini ve bu kişilerin kınanmamalarını veya başka şekilde dezavantajlı durumlarını kötüleştirmemesini güvence altına alması gerekmektedir. Bu nedenlerle zorla çalıştırma yasağı düzenlenirken aynı zamanda kişilerin cinsel yönelimi ve cinsiyet kimliği*

gereğince ayrımcılığa karşı savunmasız duruma düşmesini engelleme yükümlülüğü anayasal güvenceye kavuşturulmalıdır.